

UDVARHELYI HIRADÓ

UDVARHELYMEGYE FÜGGETLEN POLITIKAI LAPJA.

Az „Udvarhelymezei Jegyzői-Egylet” hivatalos közlönye.
Előfizetési árak:
egész évre 8 kor. fél évre 4 kor. negyed évre 2 korona.
Egy szám ára 16 fl. — Tanítóknak egész évre 6 korona.

Felolvas szerkesztő: **Becsek Attilár.**

Hirdetések a legolcsóbban számíttatnak. Nyilttár sora 50 fillér. Megjelen betenként egyszer, 6-8 oldalon vasárnap. A hirdetés és nyilttár díja előre fizetendő.
Szerkesztőség és kiadóhivatal: Becsek D. Fia könyvnyomda

Az adósok végnapjai.

Székelyudvarhely, július 23.

Udvarhelymege közönségét is elfogta az a lárz, mely a végrehajtási novella alapján szerte az országban keletkezett. Ez a lárz azonban, ahogy alkalmunk van megfigyelni, inkább az adósoknál, mint a hitelezőknél jelentkezik, noha a novella kétségtelenül éppen az adósok javát célozza.

A mi pénzügyi intézkedéseink annyi realitással, körültekintéssel és közgazdasági célzattal végzik feladatukat, hogy az ijedelmre, — mely annyi más pénzügyi intézkedéssel megállapítható — valóban niucsen okuk. Nincsen, mivel ismerik mindenik adós székely gazda viszonyait és minden egyes esetben mérlegelték a kölcsön megadásánál, hogy az illető elhullott marháját akarja-e ujjal pótolni, adóba lefoglalt földcsékkjét akarja-e felszabadítani, avagy Amerikába vándorolt szomszédja földjét akarja-e megszerezni? Tehát a novella semmiféle különösen szigorú akció bevezetését nem involválja, ellenben komolyan, higgadtan és a tényállás teljes ismerete alapján foglalkoznak azzal a helyzettel, melyet a végrehajtási novella teremtet.

És ez a helyes eljárás, nem pedig az adósok szigorú megrohanása, és így illeszkednek be pénzügyi intézkedéseink az új törvény mélyreható intencióiba, melynek, sajnos, csak évek múlva fogja a magyar közönség hatását élvezni.

Az új törvénynek föltétlenül az a szándéka, hogy helyreállítsa a nagyon is megbillent

egyensúlyt a jövedelem és költségek között, hogy gátat vessen azoknak pusztításoknak, melyeket egyfelől a könnyelmű költségek, másfelől a könnyelmű hitelezés okoz a nemzet társadalmi életében. Ebből a szempontból tekintve, a végrehajtási novella egyik legfontosabb előkészítője a gazdasági függetlenségnek. Mert eladósodott és könnyelműen költségek társadalommal nagyon nehéz az ország gazdasági függetlenségét megszerezni és még nehezebb megtartani. Hiszen a közelmúlt évek tanulságai megtaníthatnak bennünket arra, hogy milyen nagy veszedelmet jelent az ország gazdasági függetlenségének szempontjából a társadalmi eladósodás, főként pedig a külföldre való eladósodás. Valahányszor a nemzetnek a gazdasági függetlenségre irányuló törekvései erőteljesebben megnyilvánultak, mindannyiszor éreztük az idegen és ellenséges osztrák tőke nyomását, mely éppen a társadalmat igyekezett nyomásával elcsüggeszteni és a gazdasági függetlenségre irányult törekvésektől elriasztani.

A törvényhozás intenciója tehát nem a hitelezők megkárosítása, hanem ennek a társadalmi betegségnek a meggyógyítása volt. Már pedig eszköz erre a gyógyításra nincs, mint egyfelől a hitelezőt nagyobb óvatosságra inteni, másfelől pedig a társadalmat elszoktatni attól, hogy muló jelentéktelen igényeit rögtön hitelműveléssel fedezze. Ezt természetesen sok ingyenélő, potya fráter, váltón nyargaló stréber, nagyhangú szélhámos és sok üres fejű, pucczos asszony fogja megsínyleni.

A törvény intenciója tehát jó, azonban ott van elhibázva a dolog, hogy az átmeneti időre rövid időt szab, már pedig azt megrázkodtatás és anélkül, hogy számos ekzsztenczia utánna ne pusztuljon, aligha lesz kikerülhető. Hitelező és adós egyformán megsínylik a novellát az átmeneti időben, s a folyó évben tönkrement adósok és tönkrement hitelezők sírásától lesz hangos az ország, mivel a pörök száma rémségesen meg fog szaporodni.

Ugyanis minden kétes adós illetékes járásbírósa, már annyiban az új törvény kihirdetésétől számított 30 napon belül a hitelező ezen bejelentési jogával él, meg fogja állapítani, hogy az adósnak hitelezővel szemben mennyi lejárt adóssága van és minden adós legyen elkészülve arra, hogy az így megállapított adóssága erejéig a hitelező az új törvény kihirdetésétől számított egy éven belül adóssága ellen végrehajtást kérni és vezetni fog már csak azért is, nehogy más hitelező a foglalásban megelőzze.

Mivel a járásbírósaoknál minden egyes hitelező lejárt követelésének bejelentéséről feljegyzésnek kell lenni, a hitelezők bizonyára igyekezni fognak kétes adósaikat bejelenteni és odaadni, hogy az így bejelentett követelések bevettessenek és sürgősen megítéltesenek, hogy az új törvény kihirdetésétől számított egy éven belül a végrehajtást megkérhessék, mert ha netán egy éven belül nem lesz végrehajtható ítéletük, akkor már csak az új törvény alapján adósaiknak csak bizonyos, korlátozott ingóságai ből és kevesebb fizetéséből nyerhetnek kielégi-

A házasság problémája.

Korunknak minden intézményre kiterjedő reformáló kedve nem hagyta érintetlenül a házasság intézményét sem, sőt ezt tette legtüzesebb és legszenvdelmesebb vizsgálódás tárgyává. Nagy köteteket, füzeteket és újságcikliket írtak róla, a védelmére, a módosítására, még az eltörlésre is, s irnak, egyre irnak még ma is, mert a tárgy egyre izgatottabb válik, a több és több embert foglalkoztat. Minden országban, a hová az új eszmeáramlatok eljuttak, megmozdultak a társadalom és az irodalom szereplő alakjai, hogy vitakozzanak a nagy problémán.

A nagy vitához legújabbán Reuter Gabriella, a németek népszerű regényíródnője szolt hozzá, kicainy, de tartalmas könyvvel, a mely a minap jelent meg, s az egész német közvéleményben igen élénk figyelmet keltett.

Az íródnő azzal kezdi a könyvét, hogy a házasság intézménye az emberi haladásnak legnagyobb eredménye, hanem azért mégis alá van vetve a fejlődés törvényének a nem maradhat úgy, a hogyan most van.

Társadalmunkban egyre növekedő elégedetlenséggel és nyugtalansággal beszélnék a házasság intézményének mai állapotáról, az együttélést megnehezítő okok szaporodásáról, csakhogy ezeknek az okoknak egy része állandó, nem most támadt, másrészt azonban elég nagy azoknak az okoknak a mennyisége is, a melyek korunk forrongó, bizonytalan, nyugtalan eszméiből fakadtak. S ez természetesen is, hiszen azok a gyökeres változások, a melyek napjainkban a társadalmi és a mindannapos életben történtek és történnek, s a melyek általánító hatással vannak gondolkodásunkra és érzésünkre, nem

hagyhatják érintetlenül a házasságot sem. Sőt a házasságot érintik legérzékenyebben.

A boldogulásnak tulajdonosan individuális módjára való küzdelem, a melyet a mai ifjúság folytat sok oly kívánságot támaszt, a melyet a házastársak egyik nem tud megérteni. Miért? Mivel most is, mint minden átmeneti korszakban, az emberek bizonyos része rendkívül élénk lelki életet él és rendkívül finom érzésűvé fejlődik, fogékonnyá minden új gondolat és új érzés befogadására, s ez mélyesleges örvényt von közéje és a nehezekebb, a makacsabb fél közé; ez az örvény egyre szélesebb lesz, a házastársak mindjobban eltávolodnak egymástól és kezdődik a magányosság borzasztó érzése, a végzetes boldogtalanság.

Ugyanegy társadalmi osztálynak és műveltségi kategóriának hozzátartozói között soha sem volt még olyan nagy ellentét gondolkodása és világlátás dolgában, mint most, a mikor a fejlődésnek legkülönbözőbb irányai állnak harcban egymással. Még sokan vannak, a kik hisznek az egyház szentségében, sokan hisznek még az állam szentségében is, de már nagyon sokan vannak azok is, a kiknek egyik sem kell, a kik túrbotellennek érzik, ha az egyház, az állam, vagy a család valamilyen módon beavatkozik vallási életükbe vagy szivem ügyeibe. Így történik, hogy nemcsak ellenkező vérmérsékeltek, hanem ellenkező világlátások is találkoznak és összeütözköznek a házasságleben.

Az életért való küzdelem, a mely napról-napra nagyobb próbára teszi a férfi erejét, szintén sok okot ad a házasság kötelekének lazítására. Kemény hadjáratot kell viselni és sok veszedelmes ütközetet megvívni, míg megszerzi, a mire szüksége van a családnak és sok asszony nem is sejt, hogy balítéletei, hiúság és eszeszélei mennyi komoly aka-

dályt gördítenek a férfi boldogulásának útjába, s hogy ezzel mennyi kesorúséget halmaz össze a szivében. Igaz, hogy sokszor, a mikor az asszony meg akarja osztani az úrával a munka terheit, a férfi tiltakozik e szándéka ellen a leghevesebben.

A legnagyobb vezedelemmel azonban nem a temperamentum és a gondolkodás különbözősége, nem is az anyagi kérdések fonyogetik a férfi és a nő együttélését, hanem a modern női mozgalmak. Azokról, a kik csupán jobb egzisztenciára törekszenek, nem is szólnak most, de ezeken kívül egészen új női típus támadt, a mely új, részint természetes, részint pedig túlzott követelésekkel lép föl a férfival szemben, egy típus, a mely még elsem helyezkedett a világunkban, még nem szabta meg jövődnő útjának irányát. Milyen szörnyű lelki küzdelmet kell megvívnia ennek a becsületes típusú nőnek, a ki egyéniségének mélyítésére és tökéletesítésére törekszik, a ki, mikor férjhez megy, a férjével és gyermekeivel szemben vállalt kötelekéseket nem tudja összeegyeztetni a saját személyével szemben való kötelekéseikkel! Erről a megredítő küzdelemről írta Ellen Key: Korunknak legmélyebben járó mozgalmával állunk itt szemben: az asszonynak egyéni szabadságra való törekvésével, a legnagyobb tragikus összeütözközéssel, a melyet a világtörténelem valaha látott.

Ha mindozt meggondoljuk, akkor megértjük, hogy a legjobb és legintelligensebb férfiak és az önállóbb gondolkodású leányok jobban félnek a házasságtól, mint a haláltól, megértjük, miért elégedetlen olyan sok ember a házassággal és hogy miért sóhajtoznak és jajveszékelnék olyan sokan a házasságleb túrbotelton békői miatt. Ezek találták ki a szabad együttélést, az egybökölés törvényes formájának mellözését; túlzott gondolkodásuk megmagyarázza

tést. Az új törvény csak a kielégítési végrehajtási kérdésnek adván meg a fennírt kivételes jogot, a biztosítási végrehajtással lejárt követelést nem részesítheti a régi végrehajtási törvény kedvezményeiben, tehát a hitelezők érdekében áll, hogy a mondott 30 napon belül a követelés és annak lejártja az adós járásbírójánál bejelentve legyen, hogy a mondott egy éven belül jogerős ítélet alapján kielégítési végrehajtást kedvezményes alapon kaphasson. Bizonyára minden hitelező sietni fog, hogy adóslevelei és a kereskedő könyvei alapján kiírja adósainak az új törvény kihirdetéseig lejárt adósságait.

És ezzel végezzük a könyvre való fűszer és husvásárlásnak, befellegzett a részletfizetésre való könyv, ruha, fegyver, varrógép stb. szerzésnek, a hitelre való nyaralásnak, a tisztviselők mintegy 60%-ánál, a kisiparosnál és kisgazdánál. Károsodik a szolid kereskedelem, de megcsappan a hitelek minden vállalatnak, azonban több lesz az uszorkölcsön azért, mivel azok, akiknek hitelképessége az új törvény következtében csökkent azáltal, hogy a végrehajtás alól bizonyos mentességet létesít, kénytelenek lesznek, ha rá szorulnak, onnan és olyan feltételekkel keresni kölcsönt, ahonnan és ahogy tudnak, vagyis az uszorosáktól, kik a nagy kamatban látják a nagyobb kockázat ellenértékét.

Szóval a végrehajtási novella alapján megindulnak a perek, s amíg a törvény az eladósodott embereket akarta megkímélni a zaklatásoktól, sok esetben éppen az adósok katasztrófája fog belőle származni.

A rémület, mint soraink elcín említők, az adósok körében nagy, noha a magánhitelezőket, mint kereskedőket is elfogta a láz. Azonban a nagy közönség megnyugtatóra — legjobb tudomásunk szerint — kijelenthetjük, hogy az udvarhelymegyei pénzügyintézetek semmiféle adó

üldözésre nem kaphatók, efelől tehát az adósok nyugodtan aludhatnak.

Az azonban mindenesetre szükséges, hogy általános revíziót tartsunk; a hitelező revidálja a maga váltóállományát, az adós pedig a maga életmódját és jövedelmi forrásait. Nagyon helyes az, hogy békésen, minden megrázkódtatás nélkül tárgyalják és állapítsák meg egymással, hogy az adósságuk visszafizetése hogyan, mi módon történjék úgy, hogy se a hitelező ne károsodjék, se az adós bele ne pusztuljon.

Ha így fog történni, úgy a novella rémes átmeneti idejét nagyobb megrázkódtatás nélkül kiheverjük.

Vármegyénk gazdasági jövője.

Irta: Ugron Zoltán.

Természetes, hogy a helytelenül keresztül vitt erdészeti rendszabályok a limitálatlan legeltetés lehetőségét — a terület megkissebbedés folytán — illuzoriussá tették, s fához csak az jutott, ki valamely rafuériával az erdészetet kihasználta. Mert a köznek kiadása, az erdészet költségeivel megnagyobbodott, mindazok, kik tulajdon részekből hasznot nem láttak, azt bármily potományon eladták.

Volt azonban oly ember is, ki tovább látott az orránál és potom áron venni kezdte a még meg sem állapított jussokat, magának számításra csinálván más községek aránykulcsaiból, következtetve, hogy mit adhat érte, hogy semmi esetre se károsodjék. Itt tisztába kell jönni azaz, hogy a legolcsóbb vevők mind helyi emberek voltak s nem holmi faüzérek idegenből. Mikor ezek üldözése megkezdődött, melyben egymással ellentétbe álló ítéletek alapján még a bíróságok is segítették zavart csinálni és a jogbiztonságot megrendíteni — ezzel kerültek ide a tőkepénzes erősebb kezek, melyek sikerrel bol-

Idők folytán megváltozott ez a viszony, mert az asszony nemcsak felesége, hanem barátja, segítőtársa is akart lenni az urának és lelki közönségre törekedett vele. Ebből pedig, csodálatosképpen, igen sok szerencsétlenség fakadt.

Két lélek egyesülése csak különösen szerencsés és megszentelt pillanatokban történhetik meg, s bármennyire megaranyozzák ezek a hétköznapi életet, óvakodunk kell attól, hogy megjelenésüket erőltessük. Az asszony buzgóan és lelkesen törekedik sokszor arra, hogy barátja legyen az urának, s nagyon megalazza a büszkeségét, ha a férfi hallgatagon, vagy csöndös mosolygással elhárítja a jóakaratu szándékot. A nő mozgalom iró és szónokai sokat beszéltek erről a visszautasításról, de mindig óvakodtak attól, hogy megmondják az egész igazságot. Mi pedig mondjuk ki a keserű ítéletet: Ma még nagyon kevés nő alkalmas arra, hogy az urának barátja legyen. Az asszonynak baráti viszonyra való törekvése legtöbbször igen alkalmatlan a férfinek, s éppen a legdurvább, a legférfiasabb férfiek nem szeretnek terveikről és tetteikről beszélni, őket érinti legkínosabb, ha az asszony kicsiny és nagy dolgaikba beleszóll és tanácsokat osztogat.

Minden jelesebb kvalitásu embert a magányosság légköre veszi körül. Ezért az ilyen ember önkéntelenül is szerényebb házastársat keres, a kiről fölteszi, hogy magányosságát tisztelőben fogja tartani. Némenykor meg is téved, és összetéveszti a butaságot a szerénységgel, de az már nem is tartozik a dologra.

Ezek az esetek, mivel csak jolesebb kvalitásu embereket illetnek, kivételesek, de a jolecség magában véve mégis elszomorító. Világosan megmutatja a nőnek eredendően tragikus helyzetét, azt a szörnyű kétséget, a melytől a gondolkodó nő lolko soha sem szabadulhat: hogy helytelenül cselekszik, ha külön belső életet él a férfitől és helytelenül cselekszik akkor is, ha lelki közönségre törekszik vele. Örökké tartó külső harcra kell vinnia auaak, a ki e kettő közül választ, s a saját békességét dulja föl, a ki középen marad . . .

dogulhattak, mivel tőkékjök időt adott nekik a véget kívárni.

Itt nem vállalkozom ügyvédjökké válni ezen üzleteknek, de a gyakorlatból konstátálom, hogy a helyi kis üzérek, kik az arányrész vásárlást még kölcsön pénzen is üzték, igen sokat vesztettek az által, hogy behajtottak a protektio hajhászásba, ügyvéd hízalásba s a végén a fa bárók ollója alá.

Ezek a vásárok a törvény ol'alma alatt történtek, hogy potom áron ahhoz az erdészett és a közizagatás helytelen intézkedései járultak hozzá, de a végén is a megye vagyonosodásának lettek volna alapjai és később egy havasi legelővel bíró középbirtokos osztály keletkeztvén, mely megteremtette volna a faipart rendrendre fejlesztve.

A későbbi miniszteri intézkedések és törvényhozási beavatkozás eredménye az, hogy ezen a téren az idegen tőke és vállalkozás lett urrá.

Ezek is nagy bajok, azonban én leguagyobbnak tartom, hogy ez ügyből kifolyólag megrendült a hit mindazokban, kik ügykörökből kifolyólag arra hivatva volnának a megye közgazdaságát a magán és közvagyonokat képező komplexumokban irányítani és helyes utra terelni.

Elvesztette itt a hitét mindenki az intelligentiának becsületességében, mert azt látta, hogy kit képviselőnek küld, az ma ebben az irányban működött s ezen nagyfontosságú ügyében holnap az ellenáramlat élén van. A kit ma ügyvédjeként fogadott, holnap — mint egyeztető — egy más érdekeltég érdekében kapacitál.

Sápról, illetéktelen közvetítői haszon szedésről beszélnek, küldöttségek jönnek-mennek s olyan válaszokat hoznak, melyeket a tények az nap czáfolnak meg stb.

Nem a darázsfé-zekből hozom fel a példát, megyénk felvidékéről, hanem oly községekből, melyeket az ugynevezett nagy ügyek érintetlenül hagytak.

Egyik saját falum, hol az erdészet mindjárt első időben úgy feltilalmazta a legelőt és úgy be véderdözte a területet, hogy a csordák mozdulni sem bírtak, hogy büntetésbe ne essenek miattok. Pásztor nem lehetett már kapui. Mindezt a későbbi intézkedések oda nyihittették, hogy ma jól legeltethető terület áll rendelkezésre, de biz az sok kívánni valót hagy fenn az ok-szerű legelő gazdaság tekintetében. Legelő tisztítás, trágyázás, esetleg bevetés, de főképpen jó itató hiányzik. S a nép vonakodik e czélra államsegélyt elfogadni, mert akkor legelő-rendtartást kell vállaljon állami felügyelet mellett és még a szájaizében van az első állami beavatkozás.

Más faluban, hol közös erdő-legelő volt, azt úgy agyonrendszabályozták, hogy a tulajdonosok keresztülvitték nagy költséggel az egyé-
nenkénti természetbeli megosztást, oly kötelezettséggel, hogy azután újból közös használatban maradnak. Összevették s mert most már nincs senkinek joga beavatkozni, némelyek a fát lepusztították, mások a közöselgetetés körül zavarokat csináltak s ma oda jutottak, hogy se erdő, sem legeltetés. Igen ám, de lesz, mert az erősebb kezek mesterséggel törnek a gyengére, hogy alkalmok legyen kívásárolni.

Kétszázeczer k. holdan felüli terület az, a mi e megyében erdő és legelő gazdaság tekintetében számba jön, s így abból fejenként két k. hold jut és a földmivelő családokra több mint 10 k. hold. Kérdezheti valaki, hogy miért vontam be olyanokat, kiknek semmi része ezen komplexumokkban. Erre könnyű a felelet. A legelők oly potom keveset jövedelmeznek jelenleg a tulajdonosoknak, hogy ez könnyen megötszűrhető s akkor auaak áldásában mindaz része-

ugyan eltévedésüket, de elfogadhatóvá egyáltalán nem teszi. Magnyugvással látjuk, hogy bár külsőségi tetszetősök s a gyöngébb karakterre vonzóan hatnak, mégis megvetéssel fordul el tőle a normális érzésű és normális gondolkodású ember.

Ennek pedig nemcsak erkölcsi oka van, hanem ennél mélyebb is: az ember önfentartási ösztöne. Olyan társadalomban, a melyben a férfi is, még a nő is szabadéletet él, szabadott a szónak rossz értelmében, el kell pusztulni a gyermeknek. Már pedig bizonyos, hogy a házasság jövedő alakulásaiban a gyermeké lesz a döntő szerep. Minél jobban megismerik a népek az utódok számbeli és kvalitásbeli gyarapodásának jelentőségét, annál inkább fognak igyekezni, hogy a gyermeket minél jobban védjék. S a házáséletnek sem mi eddig ismert vagy kigondolt formája sem alkalmas annyira a gyermek megvédésére, mint a mostani, bíbának és fogyatkozásainak ellenére is. Tehát a gyermek érdeke kezeskedik róla, hogy a házasság, ha mostani alakját megváltoztatja ie idővel, lényegében sem mását át nem alakul, sem erkölcsében el nem fajul.

Lehetetlen is lenne a házasság mai alakjának gyökeresebb fölforgatása a nélkül, hogy állami és gazdasági életünk rendszerét is föl ne forgatnánk. Már pedig belátható idő belül sem szociálista nem lesz az állam, sem anarkista községeknek nem esik szét. Gazdasági és állami életünk, bár kétségtelenül sok hiánya és büne van, még sem mutatja a fölösztés képét, hanem elég erős ahhoz, hogy szervezetének hibáit megjavítsa és fönmaradjon igen hosszú időn át.

Sajátságos jelenség, hogy az az egyre fokozódó érdeklődés, a melyet a férfi és a nő egymás dolgai iránt mutatnak, a helyett, hogy közelebbre hozná őket egymáshoz, még növeli közöttük a távolságot. Régebben, a boldogabb házasságok idejében, sokkal függetlenebb volt a férfi a nőtől, mint most. Azelőtt nem volt szokás, hogy a nő beavatkozott volna az ura munkájába, s a maga ügyes bejós dolgaival sem zaklatta. Mindegyik házasságunk szorosban el volt különbözve a hatásköre s ezt föltétlenül tisztelőben tartották.

sülhet, kinek hajlama van hozzá. Ez a mód: jóirányban átalakítani mezőgazdasági termeléseinket. Fokozottabban áll ez az erdőkre, hol a tőár és az ipari feldolgozás közt a levágáson, szállításon és manipulációz keresztül az ipari feldolgozásig 50—1000% van.

Ezért végtelen nagy baj, hogy népünk hajthatatlansága a haladás felé az elcsorolt bizalmatlansági motívumok által fokozva van mindarra, mi erdő-terelő gazdaságot illet, de sőt minden vezeték ellen.

Politikai jegyzetek.

Székiudvarhely, július 24.

Ilyenkor, mikor a parlamenti szünet következtében a napi politika gyors egymásutánja elcsúsz, a sajtóban hovatovább egyre gyakrabban találkozunk revelláló hangokkal, szélesebb csapáson induló, mélyebben szántó, vezető cikkekkel. Ez különben a dolg természetében rejlik. Akkor, amikor a sajtónak az ellenőrző bíráló kötelességét úgy kell teljesíteni, hogy az nap, talán csak pár órával előbb felszínre került, országos fontosságú dolgokról kell a nagy közönséget tájékoztatnia, akkor a publicista dolga igen nehéz. A modern sajtónak egyik legfőbb követelménye a gyorsaság, és aktualitás. Ez a két tényező a politika gyors egymásutánban bekövetkező eseményei közepette gyakran történik — és pedig emberileg — az alapos előkészület, a tisztánlátó és az eseményeket minden oldalról egyformán objective megvilágító logika rovására. Ilyenkor azonban, amikor a napi politika hullámait elsimultak, a sajtó is könnyebben léleklizik fel. Bő ideje és több tere van arra, hogy egyrészt levonja a múlt eseményekből azoknak következményeit, másrészt, hogy ezen revellációk bázisán kidomborítsa a közvélemény előtt a jövő munkájának feladatait.

Ha a magyar sajtó munkása a magyar parlamentnek a közelmúltban kifejtett tevékenységére visszatér, tárgyilagosan lehetetlen nem konstatálnia, hogy az elmúlt időszak törvényalkotásokban olyan gazdag, a nemzetépítő munkában olyan ontudatos volt, amilyen megelőzőleg talán egy sem a kiegyezés óta. A koalíciós kormány javaslatára hosszú sora vált törvényű azoknak a tervezeteknek, a melyeknek üdvös hatása már a legközelebbi jövőben jelentkezni fog. A munkásbiztosítási törvény, az iparpártolási törvény, az államasuti beruházások, az ingyenes népoktatás, a birtokrendezési törvény, a büntető törvénykönyv novellája, a végrehajtási törvény novellája, a munkásházák építése, a kuriai bíráskodás meghosszabbítása, a vasutasok, bírák és tanítók fizetésének rendezése, mindmennyi olyan dolog, amelyek világos, kétségtelven bevonhatlan jelei e kormány hatalmas munkaképességének, szociális érzékének és nemzeti feladatok teljesítésében való határozottságának. Mindannyi egy-egy mérőföldmutató azou az uton, amely az ország gazdasági és közjogi függetlensége felé vezet.

A magyar politika munkásai bevégzett munka után rövid ideig pihenőt tartanak most, hogy új erővel, új készséggel haladjanak azután tovább a megkezdett uton. Mert ennek az utnak a nehezebb része még csak ezután következik. A jövő feladatai között olyan problémák várnak megoldásra, amelyek államiságunknak valósággal új alapjait fogják alkotni, amelyek megoldására vállvetve kell egyesülnie mindenkinek, a kinek lelkében él a jövőndő Magyarország nagyságának eszméje.

Megállapítható különben, hogy a nyári szünet alatt, az érdeklődés a politikában a horvát események felé irányul. Rauch Pál báró bírák körútját sokféleképpen kommentálják és a sajtóban is sok tendenciózus ferditéssel jelennek meg az erről szóló renuncziók. Maga a tény az, hogy a bánt utjában Horvátországgal józanul gondolkozó egész értelmiségő óvációkkal fogadta és segélyére sietett mindenki paczifikáló munkájában, aki igazán jó horvát hazafi és hazájának boldogságát kívánja. Ellenben tüntetett ellene az a politikailag számba nem vehető csoport, a

melyet fanatizált Supilóék lelketlen izgatása, a amely a heccz okából minden alkalmat megragad. Tüntetett ellene az éretlen suhancok minden izléstelen és gyerekes eszközével Ennyi a tény. És méltóztassék elhinni, hogy ezek miatt a jelentőséggel nem bíró izetlen hecczek miatt a magyar kormánynak is, meg Rauch bárónak is keveset fáj a feje

A szerb egyházi kongresszus e hó 28-án az elhunyt Brankovics helyébe patriarcha választásra gyűlt egybe Karlóczán. A választás elé annál nagyobb érdeklődéssel tekint nemcsak a magyarországi szerbség, hanem az egész ország, mert annak hátterében erős és egymással szemben álló pártalakulások körvonalai vehetők észre. Komolyan számbavehető jelöltül a jelenlegi adminisztrátor, Bogdanovics Lucian budai püspökön kívül Zinejanovics Gábor verscezi, (Trujics Mihály károlyvárosi és Nikolics Miron pakráczai püspököket emlegetik. Minden valószínűség szerint a két első között lesz a legerősebb, s a küzdelmet mindenesetre az dönti el, hogy a kongresszus többségét alkotó szerb radikális párt melyikük személye mellett foglal véglegesen állást.

Akármiilyen erős lesz azonban a harc, a szerbség teljes megnyugvással tekint a kongresszus lefolyása elé s különösen jó hatást keltett az, hogy a zsinat királyi biztosává a föltétlenül teljesen pártatlan és magas közjogi állásának egész tekintélyével ható Günther Antal igazságügyminiszter lett kinevezve. Öszintén óhajtjuk, hogy a huzamosabb idő óta torzalkodó szerbség között a megtartandó zsinat teremtse meg a békét és Magyarországgal és a magyar törekvésekkel pártkülömbőség nélkül való együttérzést.

Míg a románság egyrésze békhurokat penget és arról álmodik, hogy meg lehetne kötni a békét a magyarság és a román nép között, az alatt a románság egy pár feltolakodott vezére valami olyan szövetekezésen töri a fejét, amely szövetekezésben összefoghatna tót, román, szerb, német, horvát és együttesen gyűrbetné le a magyart.

A választói reform ellen folytatandó harcra a nemzetiségi pártok országos szövetségben akarnak tömörülni, hogy így egyesült erővel folytassák a küzdelmet a reform ellen. Ez a szövetség természetesen nemcsak az országgyűlési pártokra vonatkozik, hanem kiterjed az egyes kerületi pártokra is. A szövetségnek az a feladata, hogy az ország idegenajku lakosságát a választási reform ellen egy táborban egyesítse. A nemzetiségi párt vezetői most országjáró feladatokat folytatják a szövetség előkészítő munkáit.

Készül a szövetekezés és úgy lehet, hogy a nép nem is óhajtja ezt a perverz szövetekezést, de a vezérek meg fogják csinálni Bátoritást chez több oldalról kapnak.

Ausztriában békeességben türik azokat az egyleteket, amelyek egyenesen arra a célra alakulnak, hogy a magyarországi német népet fellátsítsák. Németországban nyíltan üvöltözi a germán sajtó, hogy Magyarországból német gyarmatot kell csinálni, amely üvöltözést azonban a hivatalos Németország elítéli s az egész komédiát — komédiának tartja.

HIREK.

Székiudvarhely, július 26.

Rendelet a husvizsgálatról.

Most érkezett le Székelyudvarhely várososh Darányi miniszter leirata, amely a kötelező husvizsgálatot életbelépteti. A hivatalos lap minapi száma közli a nagyfontosságú rendeletet. A rendelet kötelezi a községeket vágóhidak építésére s a még meglevők kibővítésére. A husvizsgálat pedig a hatóságai állatorvosokra bizza. Minden kis és nagyközség köteles községőhidat építeni és fenntartani. Lovak, szamurak és őszvérek vágására külön községőhid építendő, ilyen magánvágóhid nem engedélyezhető. A vágóhidakon folyó vizet, mert a huszt fertőzti, használni nem szabad. A vágásnál, kivéve a tanoncokat, nem lehet jelen 14 évnél fiatalabb

gyerek. Kuttyát sem a vágóhid, sem a vágó udvarára bocsájtani nem szabad. Erdőket a rendelkezés mely a mézárszékéről és a husárusításáról, továbbá a hatóságai huszszékéről szól. Azt mondja többek között, hogy üzletek, vásárcsarnokok és fogyasztási piacok, ahol huszt árulnának, a husvizsgáló állandó felügyelete alá tartoznak. A mézárszék és hentesüzletek falai és talaja vízhatlan és könnyen mosható anyagból legyenek készltve. A meg nem felelő mézárszék és hentesüzletek az 1888. VII. t. cz. 125. §-ban jelzett I. fokú állatgészezőügyi hatóság által kitűzendő záru határidő alatt átalakítandók.

Emberi élelemre csak olyan állat busa, vére, zseirja, zsigerje árusítható, mely azon szabályrendelet követelményei szerint vágatott le s vizsgáltatott meg és még nem romlott.

A huszt felfujni nem, tüdőket pedig csak tiszta fujtatóval szabad. (L. 61. §. 5. pontjág.) A huszt mindig tiszta, hűvös és száraz helyen kell tartani; azt a mézárszék elé és utcára kiakasztani, vagy másként pornak, piszoknak kitenni nem szabad. A hus kivágásához szükséges asztalok, tőkék, kések, mérlegek, bárdok, nemkülömben a letakarásához használt terítők és az alkalmazottak köténei mindig tiszták legyenek.

A bus árusítója köteles azonnal jelentést tenni a husvizsgálónak, ha a bus feldarabolása közben abban bármiód rondoltenességet talál. Minden mézárszékben és hentesüzletben a bus ára egyes fajok és lehotóleg testrészek szerint is, külön e célra szolgáló táblán szombetől helyen jelendő.

A mézárszék csak olyan buszt adhat el, amiót a vedő kér, (tilos pl. juhbus helyett kecskebuszt, vesepecsenyő helyett rostélyost adni stb.) Voló, valamint a kisebb állatok veséje csak külön e célra szolgáló tányéron árusítható. Hussal bázalni tilos.

A rendelet jótékony hatása bizonyára a helyi piacon is sok esetben érezhető lesz.

Tanári áthelyezések. A vallás- és közoktatásügyi miniszter Nosz Gusztáv áll. főorálskolai r. tanárt, saját kérésére, a nagyváradi áll. főorálskolához áthelyezte. Nosz Gusztáv távozását őszintén sajnáljuk, mivel az alatt a tizegy év alatt, melyet itt eltöltött, agilitásával nemcsak azon intézet érdekeit, melynek tanára volt, vitte előre, de kiűn a társadalmi életben is föltöte tevékeny szerepet vállalt. Személye különösen a jótékonycélú műkedvelői előadások terén, melyeknek mindenba buzgó, fáradságtalan rendezője volt, pótolhatatlan lesz.

Sima Dező székelyudvarhelyi állami főorálskolai r. tanár az aradi áll. főorálskolához;

Hartmann János nagyváradi állami főorálskolai h. tanár a székelyudvarhelyi állami főorálskolához helyeztettek át.

A Székely Társaságok közgyűlése. A „Székely Társaságok Szövetsége” harmadik rendes közgyűlést augusztus hó 24 én d. o. 9 órán kezdve Székelyudvarhelyen a vármegyőház nagytermében tartja meg. A közgyűlés tárgysorozata a következő: Délelőtt (a közgyűlés kezdete 9 órakor): 1. Elnöki megnyitó. Tartja: Deák Lajos elnök. 2. A szövetségben lévő testületek küldöttainak igazolása; jegyzőkönyv vezető és hitelesítő kiküldése. 3. Titkári jelentés a szövetség működéséről, a társaságok tevékenységének befoglalásával. Előadó: Máthé József főtitkár. 4. Székely telepítés és visszatelepítés. Előadó: Dr. Zakariás János orsz. képviselő a Brassói Székely Társaság elnöke. 5. Udvarhelyvármegyő közlöködésügye. Előadó: Paál Árpád várm. főjegyző, a Székelyudvarhelyi Székely Társaság titkára. 6. A magyarság jövője Erdélyben. Előadó: Dr. Király Péter ügyvéd, a Debreczeni Székely Társaság tagja. 7. Udvarhelyvármegyő kézmű és háziipara. Előadó: Solymossy Endre székelyudvarhelyi ref. főgim. tanár. 8. Udvarhelyvármegyő népnövelés ügye. Előadó: Dr. Solymossy Lajos áll. főorálsk. igazgató. 9. Vándor szabad liczeumok létesítése. Előadó: Lajos Dénes a Marosvásárhelyi Székely Társaság titkára. 10. Számadás költségvetés (a központi vezetőség véleményével.) Előadó: Dr. Sárkány Miklós várm. tiszti főügyész, szöv. pénztáros. 11. Tisztújítás (a kandidáló bizottság véleményével.) Előadó: a kandidáló bizottság elnöke. 12. A jövő közgyűlése helyének és idejének megállapítása (a közp. vezetőség véleményével.) Előadó: Máthé József főtitkár. 13. Indítványok. Előadó: Máthé József főtitkár.

Tudnivalók: 1. Kiállítás. A közgyűlés ideje alatt ipari, ösfolklócsási, etnografiai, földtani és tájrajzi kiállítás lesz a székelyudvarhelyi m. kir. kő- és agyagipari szakiskola helyiségében. Rendezi az

Udvarhelyi Székely Társaság, Hargita Nándor áll. ipari szakisk. igazgató vezetése és felügyelése mellett. E kiállítás ünnepélyes megnyitása a helyszínen megállapított program szerint aug. 24-én reggel 8 órakor lesz. — 2. Jelenkezés. Kik a közgyűlésen részt akarnak venni, aug. 15-ig forduljanak a szövetség elnökségéhez Marosvásárhelyre. Elszállásolásért valamint a kirándulásokon való részvételért pedig közvetlen a Székelyudvarhelyi Székely Társaság elnökségéhez szintén aug. 15-ig. — 3. Kedvezményesjegyek. Az elnökség kedvezményes vasúti jegyeket kéri és küld a közgyűlésre kiküldötteknek. Eziránt az igényjogosultak aug. 20-ig forduljanak a szövetség elnökségéhez Marosvásárhelyre. — 4. Űrkezés és fogadás. A vendégek érkezése és fogadása aug. 23-án d. u. 3 órakor. — 5. Hírlapirók kongresszusa. A szövetség közgyűlésével kapcsolatosan aug. 23-án d. u. 5—7 óráig az erdélyi magyar újságíróknak gyűlése lesz, a szövetség elnökének vezetésével. Előadó: Lajos Dénes hírlapíró, a Marosvásárhelyi Székely Társaság titkára. Programja előértekezleten állapítatik meg. — 6. Ismerkedés. Az újságírók gyűlése után este 8 órakor közös vacsora és ismerkedés. — 7. Ebéd. Aug. 24-én déli 1 órakor a város és vármegye nevében a Székelyudvarhelyi Székely Társaság közömbét ad a vendégek tisztelőtére. — 8. Kirándulások. A Székelyudvarhelyi Székely Társaság két kirándulást rendez. Egyiket Homoródfürdőre és környékére másikat Korond—Parajd—Szováta felé. Az első kirándulásra indulás aug. 25-én reggel 6 órakor a Deák-térről kocsi. Homoródfürdőre érkezés 8 órakor. Innen rövid pihenő után átrándulás a szentkeresztbányai vashámor megtekintésére. Reggeli 4 dobozói fonyvesekben. Reggeli után a Székely Seltera sóborvíz forrás megtekintése, hol a társaság ebédol. Vacsorára visszatér Homoródfürdőre. Innen Székelyudvarhelyre. Vezetők: Dr. Demeter Lőrincz főszolgabíró, Szabó Nándor tb. főszolgabíró és Lántzy József bányaiszámoló. Költségek: egy kocsis egész napra 16 kor. (három-négy ember is ülhet egyben) és az élelmi cikkek ára személyenként feloszva. A második kirándulásra indulás szintén aug. 25-én reggel 5 órakor a Battány-térről. Erkezés Korondra reggel 8 órakor. Itt reggeli, fürdés, ebéd. Ebéd után tovább utazás a háromnegyed órányira fekvő Parajdra. A sóbánya és ómalom megtekintése. Ezután özsonna a Parajdi Székely Társaság rendezése mellett s tovább utazás Szovátra, honnan a társaság aug. 26-án visszatérhet Székelyudvarhelyre vagy a parajd—küküllőszögi vasúton hazamehet. Vezetők: Dr. Kovács Albert orsz. képviselő és Páffy Jenő tb. főszolgabíró. Költség: egy kocsis 30 korona. Élelmezés a helyi árkak szerint.

Petőfi halálának évfordulója. Petőfi halálának évfordulóját a segessvári magyarság ez évben is fényes ünnepség keretében ünnepli meg, a Székely Dalegyelet részvételével. A kibocsátott felhívás így szól:

Véreink! Augusztus hó 2-án ünnepeljük 59. évfordulóját annak a végtelen csapásként ránk neveződő napnak, melyen szabadságbarcunk lánglelkű Tyrtaeusa Petőfi és hős társai szabadságunk és nemzeti jogaink védelmében a fehéregyházi síkon elvérzettek. Emlékezzünk és ünnepezzünk! Zárandokoljunk el a félistenek vérről áztatott árbauzójaihoz, hogy titáni barcaikra emlékezzék erőt és lelkesedést nyerjünk ősi szabadságunkért folyton meg-megújuló küzdelmeinkre! Az ünnepély sorrendje: D. e. 9 órakor érkez az udvarhelyi Székely Dalegyelet fogadása a pályaudvaron. 10 órakor ünnepélyes sz. mise a r. kath. templomban. A szentmise alatt a „Székely Dalegyelet“ éneki: „Isten dicsőségé“ t. Boothovontól. 11 ó. 10 p.-kor indulás a székely vonattal Fehéregyházára. Fehéregyházán $\frac{3}{4}$ 12 órakor: 1. Hymnus. Éneki a „Székely Dalegyelet“, vezetői Pál Sándor. 2. Ima. Tartja Balás Imre segessvári ev. ref. lelkész. 3. Ünnepi beszéd. Eisenlohr Ulrich kir. tan. p. ü. igazgató. 4. Alkalmi költeményét szavalja Pallós István nagyenyedi collegiumi tanár. 5. Riadó. Éneki a „Székely Dalegyelet“, 6. Emlékbeszéd. Tartja Dr. Lisskay Miklós. 7. Alkalmi költemény. Szavalja Csiki Albert. 8. Koszoruk letétele. 9. Szózat. Éneki a „Székely Dalegyelet“. Fél 3 órakor bevonulás Segessvárra a Petőfi szoborhoz. A Petőfi szobornál délután fél 4 órakor: 1. Hymnus. Éneki a Székely Dalegyelet. 2. Ünnepi beszéd. Tartja Varga Zsigmond igazgató. 3. Alkalmi költemény. Szavalja Ssalhmáry Lajos. 4. Koszoruk letétele. 5. Szózat. Éneki a Székely Dalegyelet. Esto a Polgári Kör a Székely Dalegyelet közreműködésével táncszertélyt rendez Fazekas Testvérek, (Winter-féle) kerthelyiségben. Az osztály műsora: 1. Magyar ábránd. Czibalmom előadja Szakás Gabriella. 2. Falu végén kurta korcsma. Auspitz J.-tól. Éneki a Székely Dalegyelet. 3. Magánjelent. Előadja Windt Annuska 4. Népdaleyveleg Szentirmay Elemértől. Éneki a Székely Dalegyelet. 5. Mézoszohotok után. Előadják Szegedi Helén és Szöke Bódog. 6. „Ösön emléke“ Huber K.-tól. Éneki a Székely Dalegyelet. 7. „Apotheosis.“ Szavalja Sealthmáry Sándorné. 8. „Dalíránduló“ Huber Károlytól. Éneki a Székely Dalegyelet. Helyárok: I—II. sor 1 kor. 60 fill., III—V. sor 1 kor. 20 fill., a számozatlan ülőhely és állóhely 1 korona. Felüliszítések közzététel fogadtatnak és hírlapilag nyugtáztatunk. Jegyek előre válthatók Szabó Jenő fényképeszeti műtermében és este a pénztárnál. Kezdető este 8 órakor. Figyelmeztetés! A r. k. templomi miso után zászló

alatt bevonulása a pályaudvarra, onnét indulás 11 óra 10 p.-kor Fehéregyházára. A fehéregyházi ünnepély után fél 3 órakor erre az alkalomra engedélyezett külön vonattal bevonulás Segessvárra és a pályaudvarról a Petőfi-szoborhoz. A Segessvárról Fehéregyházára vonattal kiránduló ünnepi közönség már itt Segessvárra váltás meg úgy az oda, mint a visszautazásra szolgáló meneljegyet. Az egyik jegy oda, az előoldalon lehelyezett jegy, visszafelé lesz érvényes. Kértnek azok tostitűletek, kik korszort akarnek elhelyezni a fehéregyházi emlékoszlopnál, valamint Segessváron a Petőfi szobornál, idejében jelentsek a rendező-bizottságnál. Ünnepeljen velünk minden lelkesedni tudó igaz magyar! Segessvár, 1908. július 18. A segessvári Magy. Polg. kör rendező-bizottsága.

Halálozások. Sorger János órász, életének 66, boldog halálozási 42-ik évében folyó hó 18-ikán elhunyt. Halálát neje született Nagy Ilona és gyermekei Ferenc családjával, Irma leányával gyászolják. A megboldogultat 20-án helyezték örök nyugalomra a róm. kath. temetőbe. Nyugodjék békében.

Öz. Josephi Gusztávné szül. Kein Lujza Johanna életének 59-ik évében f. hó 22-én elhunyt. 24-ikén helyezték öröknyugalomra. Halálát dr. Kein Adolf, ügyvéd, a Ferenc József rend lovagja, Ham Józsefné szül. Kein Sarolta, mint testvérei és azok családja, valamint Josephi Olga férj. szentgericeji Jakab Miklósné, mint leánya gyászolják.

Kinevezés. A pénzügyminiszter Söveg Ferencot székelyudvarhelyi pénzügyi fogalmazó-gyakornokot a gyulai pénzügyigazgatósághoz fogalmazóvá nevezte ki.

A nyugdíjasok ügyéhez. A következő sorok közlésére kerítettünk föl: Lépten nyomon azt látjuk, hogy a koalíciós kormány anyagi jólétet célzó politikájának végrehajtása gyanánt, ez vagy amaz hivatalnokai kar fizetésének javítását már a legközelebbi jövőben eszközölni fogja. Most, midőn a fizetés javítások itt és amott már meg is történtek s csapdán a városi tisztviselők fizetésének rendezése eldöntetlen; joggal és méltányosan jadjulnak föl a csekély nyugdíjjal rendelkezők is, érezve, hogy ez az eljárás, ha minden vonalon a fizetés rendezés megtörténik a piacok drágasága is ezen felemelt fizetési viszonyokhoz idomul (mint a hogy idomult): ez az ő anyagi tönkrejutásukat fogja eredményezni. Azért szükséges az, hogy a kormány figyelme a nyugdíjasokra is kiterjedjen, mert amily mértékben emelkednek a fizetések, oly mértékben csökkennek a nyugdíjak pénzbeli értéke, tehát a visszacsúszás a nyugdíjasok részére kétszeres, mi a nyugdíjasok eregének teljes tönkrejutását eredményező. All ez különösen azokra, kiknek valamelyes ok miatt, a teljes 40 év szolgálati idő eltelte előtt kellett nyugdíjba vonulniok, s akiknek 20—100 koronáig terjedő havi nyugdíjaik vannak, s akik így a megélhetés minimumával som rendelkeznek. Bizony ezeknek csak a tönkrejutás lesz osztályrészük, ha nyugdíjaik arányosan nom emeltek. Szükséges, hogy sorakozzunk ujjabban alakulandó és már most is létező társadalmi csoportoktól zászlói alá, (nevezetesen tisztviselői egyletek és körököz, melyek magukra erőszakolt irányzatukban s igen csekély munkában merülnek ki), s ezen az ugon is egyesített akarattal bassunk oda, hogy az országban élő számtalan egyesület ilyen irányu s együztető határozat hozatalra lépjen s a központi hason szervezetet is maguk részére meggyerve együttes hatást gyakoroljanak a kormányra. Kiváló tisztellett: Biró F. János, id. ny. kir. adótitst.

A zárdafőnöknöt áthelyezték. A helybéli Szout Vincze nővérek vezetése alatt álló zárdá főnöknőjét, Stabiszovszky Virginiát áthelyezték Miskolcra. Az áthelyezett főnöknő több mint 20 évig állott a leányiskola élén s nagy tudás, kiváló nevelési tapintat, szivjóság, nagy buzgalom, példaszzerű vallásos érület jellemozték. Az intézetet magas színvonalra emelte, ugyanígyra, hogy még más vallásos is szivesen adták gyermekeiket oda bontlakásra is. Kiváló tevékenységet fejtett ki az oltáregyesületben. Ezen egyesület gyűléseit is a zárdában tartotta. A templom gyönyörű egyházi ruhákkal van oltáva — ez az ő érdeme, ezeket évek óta ő gondozta. A templomi nagyobb ünnepélyeknél ritka izléssel ő maga végezte a dízvési munkálakat. A szegények, árvák gyámoltója volt. Áthelyezése éppen ezee lelki tulajdonságaiért, nemcsak a katolikus hívek, de a város egész társadalmánál érthető visszatetazést váltott ki. A derék főnöknő visszahelyezése érdekében, mint értesülünk, széles körű mozgalmat indult meg. Mi som bizonyítja jobban az áthelyezés tapintatlan és indokolatlan voltát és mi sem bizonyítja jobban a főnöknő közbecsülését, mint éppou az, hogy a püspökhöz intézett kértém folekezeti külömbőség nélkül igen számosan írták alá. Meg vagyunk gyözdöve, hogy a kérés a jószágos lolkú főpapnál nom talál süket fülekre, és így Stabiszovszky nővért és főnöknőt a katolikus leányiskola, melynek főnökségét és vonzóerjét éppou az ő személye képezte, visszanyori.

Rendelet az egyéves önkéntesekhez. A honvédelmi miniszter észrevette, hogy „egyévi önkéntesek, akik tanulmányaik folytatása céljából tényleges szolgálatuk ohalasztását kérték, figyelmen kívül hagyták a védőtörvény utasítás 1. rész 72. § a 3. pontja második bekezdésének rendelkezését, mely szerint a jelzett célből tanulmányaiknak a lefolyt tanévben történt folytatását évenként szeptember 1-ig kell illetékes állományparancsnokáguknál beigazolniok. E helyett az illetők csakis ennek a határidőnek lejárta és tölteges szolgálatra történt behivatásuk után folyamodtak tényleges szolgálatuk elhalasztásért és pedig annak beigazolása mellett, hogy tanulmányaik folytatása végett az új tanévre már beiratkoztak.“ A honvédelmi miniszter, hogy ezen a bajon segítsen, ezt gondolta helyesnek: Ez a szabályoknak meg nem felelő eljárás, mely egyrészt a beiratási határidők késő volna, másrészt a még szükségessé váló hivatalos levelezések lebonyolítása folytán, az ily kérések eldöntését késleltette, elmullozhat, ha az egyévi önkéntesek besoroztatásuk alkalmával tanulmányaik folytatásának az előirt módon való beigazolása tekintetében részletca kioktatásban részesülnek. Amenyiben pedig oly egyévi önkéntesek kéri tényleges szolgálatuk ohalasztását, akik besoroztatásuk alkalmával valamelyes 8. osztály középiskola utolsó évfolyamát látogatván, csakis utólag, a szóban forgó tanintézetnek elvégzése után részesítették az egyévi önkéntesi kedvezményben, az illetők az érettségi (osztályi) bizonyítvány bemutatása mellett tartoznak bejelenteni, hogy tanulmányaikat valamely magasabb tanintézetben folytatni óhajtják. Ezeknek az ujjab tanulmányoknak tényleges megközdesét a szabadságolás első évében nem kell beigazolni.

Nagydiók tanuja. Szabó Mihály bitai birtokos, 48-as honvéd f. hó 18-án 79 éves korában meghalt. Az elhunytban Szabó András koll. tanár édesapját vesztette el.

Áthelyezés és búcsúestély. Gabrovitz Kornél helybéli iparisk. tanárt, a keresk. miniszter buzgó működésének elismerése mellett a szolgálat érdekében az iglői áll. szakiskolához helyezte át. A távozó szeretett kartárs tisztelőtére távozása: lkalmából kollégái f. hó 23-án a Koronkai-féle kerthelyiségben búcsúestélyt rendeztek. A jó tanárnak, a kötelességet hiven teljesítő kartársnak távozása fájó emléket hagy hátra kollégái lelkében.

A Kossuth-utoczi folyóka. A következő levelet vettük: Igen tisztelt szerkesztő ur! Az e héten történt nagy eszések talán még azokat is képesek voltak meggyözzöni, akik oleddig abban kérteltek, hogy a Kossuth utca alsó részében a mult év folyamán eszközölt utca és árok szabályozás abszoluto nom felel meg a célznak, sőt határozottan az ellenkező érotet el. Ugy áll ugyanis a dolog, hogy a mig a szabályozás előtt a Kossuth és Csere-utczákban eszések alkalmával összegyűlt viznek többé-kevésbbé sikerült egy keresztül jutni az utca alsó részén, hogy alig egy-két mélyebben fekvő udvart leptet el: most a szabályozás után niocson egyetlenegy jobboldali telek som, amelyet a viz el no öntene. Ezt jórészt a minden egyes bejárójáboz épített palló — (amely az utca ezen részének inpraktikus volta mellett teljesen fulusi jellegot kölcsönöz) — okozza, no meg az árok fenék alacsony színvonalra. Ezért törtent most a hétfői záporos alkalmával is, hogy a lerohanó viz nemcsak az én és szomszédaim telkét öntötte ol, hanem kertomet is teljesen eliszapolta, vetemény és virággyásaimat tönkretette. Ez tovább így nem maradhat, s a vízvezetőt árkot, ha mindjárt a mi érdekében birtokosok terbére is, de meg kell csinálni úgy, hogy az jó, praktikus legyen, s kárt egyetlen birtokosnak no okozzon. Az ügyet már o b. lapok hasábjain ismételtou tárgyalták, s annak alapján a közgyűlésen is szövtétetett, azonban az intézkedés még mindég késik. Most, a nyári idő legalkalmabb arra, hogy ez odiosz ügyet már végre-valahára rendezzék. A vízvezetőzés kérdését véleményem szerint, helyesom megoldani úgy lehet, miszorint a mostani árkot 80 czm. mélyre és szélesre ássák, oldalfalát kikötik, s tetejét pedig hosszabbu jó erős deszkával befedik. Ezzel meg van oltva a kérdés szomszomindonkorra úgy, hogy p. n. aszrakok nem lesz, oltónnok a provincz jellegű dobogók, s minden balesetnek olojo van véve, ami a jelenlegi viszonyok között állandóan kísért. Ajánlom a kérdés illetékes hatóság felé, hogy azt még a nyáron keresztülvitetni oo terheltoassék. Vagyok Szerkesztő urak stb. (1—4.)

A villamos művek átvétele. Székelyudvarhely város képviselőtestülete tegnap délután Góthhárd János polgármester elnöke mellett rendkívüli közgyűlést tartott, melynek egyetlen tárgyat a városi villamos művek átvétele képezte. A tanács eldöntötte a villamos világítás átvételére kiküldött bizottság, ugyisintén Sencsi Béla felkért városi szakértő és Dr. Ripka Ferencz, a Ganz-cég főtitkára által közösen felvett jegyzőkönyvet melyben részletesen fel vannak sorolva mindazok, melyeket a cég pótolni tartozik, ugyisintén a részletes lezárolás is beüfoglaltatik. Eszerint az 1906. máj. 9-én 304,399 koronában megállapított és a most 3330565 kor. 34 fillérről számlázott végösszeg között felmerült 26,166 kor. 34 fill. különbözet indokolást talál a többlöt munkákban. A közgyűlés a tanács azon javaslatát, mely szerint a mű átvétele jóváhagyassék, névazonosítási szavazással elfogadta, valamint a késedelmes szállításból felmerült 3400 korona büntetést is törölte. Végül Dr. Solyomossy Lajos indítványára a Ganz cégnek, Gyertyánffy Gábor indítványára pedig Dr. Ripka Ferencz főtitkárnak és Zuchara Lajos építész-vezető mérnöknek jegyzőkönyvi köszönettel szavaztak.

A patakfalvi ifjuság augusztus 2-án. vasárnap szünelőadással egybekötött kosaras táncszertélyt rendez, mely alkalommal a *Cserébogár* népsziművet adják elő.

Halásztársaság alakítása. A zetelaki vizeket bérli társaság 21-ikén délután Sebcsi János alispán elnökletével értekezletet tartott. A meghívott és megjelent érdeklődők bevonásával elhatározták, miszerint a halásztársaságot megalakítják, s mint társaság a földmívelésügyi kormánytól a pisztraugteyésztes szakrszer fejlesztésére segílyt kérnék. Az alapszabályok kidolgozására egy bizottságot kiküldöttek.

Az anyakönyvi hivatal feléve. Székelyudvarhely városban a folyó év első felében 102 egyén született, kik közül fiú 55 (2 balott), leány 44 (1 balott), vagyis ez az első eset, amidőn a férfiak fölmúlulják az újszülött hölgyek számát. Sajnos azonban, hogy az elhunytak száma jóval fölmúlulja az újszülötteket, vagyis összesen 137 egyén halt el, melyből 83 fiú, 54 nő. Ebben benne van a 18 férfi és 9 nő közközbizati halott. A házasság rózsalánczait 31 pár vette magára.

Adomány a tanszermuzeumnak. Felkértük a következő sorok közlésére: Az udvarhelyvárményi tautitőgyelet népiiskolai tanszermuzeuma részére Schiller Irma, helybeli áll. polg. leányiskolai igazgatónő uró, a vezetéce alatti intézet növendékétől való 1907—8. tanévi 68 drb részint czeruza, részint ecetrajtot, — Lukatos Gáspár, székelypálfalvai közs. el. iskolai tanító, a tanszermuzeum háziipari tára részére 12 drb különböző nagyságu faborítót (székelypálfalvai háziipari cikkek), — Kecskés Ilona esztergomi városi tanító, az általa szerkesztett és a földrajzi összefoglaló ísmétlés munkájának megkönyvitésére szolgáló földrajzi játékok és a *székelykereszturi Néplank* a Tanszermuzeum czéljaira 10 (tiz) korona készpénzt adományozott. Fogadják az adakozók ezen adományukért a Tanszermuzeum nevében köszönetemet. *Chalupka* Rezső, ügyvezető osztályelnök.

Ami füstbe ment. Ebben a szegény kis vármegyében a most folydogáló esztendő első hat hónapjában az urak és női urak több mint egy-negyed millió korona értékű szivart, dohányt és cigarettát füstöltek el, aligha azért, mert az egészségükre válik. A nagypipájú magyarok mindinkább nagyobb kitartással szívják a trafíkcikketeket és még bolmi nikotin mérgezőstől sem riadnak vissza. Akkor azonban, amikor egy fél év alatt 256.868 koronának hánagnak a nyakára, föl-fölpanaszolják a szegény asszonyoknak és a leányoknak, hogy azok ennyi idő alatt hatarozt annyit érő csipkét, szalagot, selymet és báronyot fogyasztanak. Panasz helyett persze jobb volna, ha a mindenféle szobát bepiszkító dohányzástól lemondának. Dehát, fájdalom, ez sem most nem történik meg, sem ezután nem fog megtörténni, bizonyára öröme a kincstárnak, amely a férfiak illetőn pazarlásában nagy vigasztalást talál. Legnagyobb fogyasztás junius hónapban történt. Amennyiben ezen egy hónapban 54.079 korona értékű dohány, szivar és cigarettát lett a lángok martaléka. A kincstár bevételi tébát ezen a téren folyton gyarapodnak, bizonyágául annak, hogy az élni szerető emberek mindama cikkeknek, amelyek az egészségre ártalmasok, nagy barátai. Ez az oka annak is, hogy ivás közben szivaroznak, vagy szivarozás közben huznak nagyokat, még pedig akárhányzóra a hajnali órákig.

Kivonat a m. hiv. lapból. Sertészvész föllépett szorványosan Jászfalu, járványosan Bibarcfalva községben, az udvarzárlat elrendeltetett. Sertésorbáncz föllépett járványosan Bözölyfalva, Fiafalva községek és Székelyudvarhely város sertés állományában a zárlat elrendeltetett. Veszélyesség föllépett szorványosan Szerdes közszeg állományában a zárlat elrendeltetett. Sertésorbáncz megszűnt Székelydobó, Székelylengyelfalva, Székelyszentmiklós, Medosér, Borsos és Rava községekben a zárlat föloldatott.

x Uj ipartelep. Örömmel értesülünk, hogy hazánk legnagyobb ipartelepe, az előnyösen ismert Bohm-féle téglagyárak most Békéscsabán is nagy számú telopot létesít. A tulajdonosok elismert szakvottatágra és erőnyessége bizonyára ezen új telopot is rövid idő alatt elsőrendű iparteleppé fogja emelni.

KÖZGAZDASÁG.

A földmives iskolák felkarolása.

A gazdaköri elnökök figyelmébe.

Az ittoni gazdálkodás elmaradt, ósdi voltának fő oka az, hogy a székely kisgazda még mindig „örögapja” nyomdokait követi és az okos, modern szellemű gazdálkodástól, mint minden újítástól huzódik.

A régi gazdálkodási szemléletben felöltött, mondjuk „conservatív” mai gazdával, mint a példák mutatják, sokra nem megyünk. *A jövő a mai iskolából kikerülő fiatalok, kik vár a „kegyérkérdésről”* foglalkozó paptól, tanítóktól beléjük csöpögtetett friss szellemmel, munkakodóval, több tisztességtudással, egyszóval több gazdasági érzékkel lépnek ki az életbe.

Az „élet” azonban csak úgy „élet”, ha visszacsés, lepedés nem rontja meg a friss levegőt. A fiatal gazda a vármegyének wajoalatos viszonyai folytán, mivel uri birtokos oly kevés van nálunk, tehát a kisgazdának nincs módjában „udvari birtok” másutt oly hasznos példaadást látni, szük látókörrrel marad meg faluja határában. Így azután a régi gazdasági bajok maradoak meg továbbra is, u. m. a tagosítatlanság, az ősi szántás hiánya, rossz trágya kezelés, okatlan trágyázási módok, mesterséges takarmányok nem termelése, állatok téli rossz tartása, szarcsavagók nem használata aros vetés és fogatos kapálás nem alkalmazása, tejszövetkezeti lefőltözött tej nem használása, lassu, piszomogó kézi- és tenyeres munka, sok, de értéketlen állat tartása kevés, de értékes helyett, stb. stb. sok, sok aprólékos dolog, melynek kibátása mind a föl-birtok végtelen csekély jóvedelmét jelenti.

Németországban és Dániában egyes vidékeken a kisgazdák gazdálkodási viszonyait a kormány földmives iskolák föllátása által rövid idő alatt „átgyurta” és a gazdasági szakértelem fejlesztése által a kisgazdák szellemét is megváltoztatta. Nálunk a Székelyföldön nem vagyunk hiányban a földmives iskoláknak. Ott van a székely földmives iskola *Algyógyon*, ott van a *csikszeredai* és ott van a *tordai Szabó József-féle* kisebb gazdasági iskola. Nálunk azonban ebben is visszáa a helyzet. Külföldön a kisgazda beadja azon fiát, kit birtokában gazdának akar megbányi, kitanitattja és utána haza hozza, hogy azután mint képzett kisgazda fogja meg az eke szarvát saját *kisgazdaságában*.

Nálunk a földmives iskolát végzett ifju székely leveti a „barisoyát”, a mit apja tisztességgel hordoz, pantallót huz, (sőt lakk cipőt is) és állás után néz, esetleg olykégy „pénzügyörök”, vagy irnoknak. Már sok székely fiut tanitattunk ki államköltségen, de közülök igou kevésből értük el azon czelt, hogy falujába vissza menjon és kisgazdának megmaradva, legyen a többinek odahaza utmutatója, példaadója és az okosabb falusi gazdálkodás úttörője.

Jelen sorokkal föl-kérni óhajtom a gazdakörök tisztelt vezetőit arra, hogy a józanul, okosan gondolkodó falusi kisgazdákat hírvák reá arra, hogy 17 éves, jó lelkületű, szorgalmas fiukat adják be valamelyik földmives iskolába azon czélzattal, hogy a 2 évi tanulás után falujukba visszatérve odahaza gazdálkodjanak tovább és érvényesítésék a gyakorlatban azt, a mit az iskolában tanultak.

Ha majd minden faluban lesz néhány ily képzett kisgazda: üresobbek lesznek a korcsmák, de többek a szuszékok és bambárok. Az iskolák pályázati ióltételei a miniszteri kirendelteség udvarhelyi irodájában megtudhatók, sőt utiköltséguil is kapnak az iskolába fölvet fiuk néhány koronát és ingyenes állami helyekre lesznek becsigete.

Kiadja: Becsek D. Fia könyvnyomdája.

Szerkesztői üzenetek.

K. O. Felhasználjuk
M. H. József ember számára nincs lehetetlenebb dolog, mint hogy a maga életének az intimitásaitól valamit másokkal közöljön. Ez nincs a számára lehetetlenebb és kínosabb úgy, min ha valaki — ez a szokás jőziesű által asszonyok kétségbeesés éro különböző asszonyok közt van elterjedve — azzal tiszteli meg, hogy a maga boldogságának édes kis titkait közli vele.
L. M. V. Kuldje be, majd azután beszélünk a dolog fölöl; látványosan nem bírábátuk meg.
F—5 H. Onán kívül sokan tudják, hogy az öreg buzidai születésű.

4124—1908. ügysz.

v. t.

Ertesítés.

Marosvásárhely szab. kir. város felsőbb leányiskoláján a jövő 1908—9. tanévben az I., II., V. és VI. osztályljal fog megvnylni.

A felvételi felvételok a következők:
Az I. osztályba oly 9—10 életévüket betöltött leányok vételnek fel, kik az elemi iskola IV. osztályát sikereson végezték s oról bizonyítványt mutatnak fel, vagy ha bizonyítványt fölmutatni nem tudnak, megfelelő eredménnyel felvételi vizsgát tesznek.

A II., V. és VI. osztályba oly tanulók vételnek fel, kik valamely felsőbb leányiskola I. illetve IV. és V. osztályának sikeres elvégzését tanúsító állam érvényes bizonyítványt tudnak fölmutatni; azok, kik hasonló fokú, de más jellegű iskolából akarnak a II., illetve V. és VI. osztályba lépni, a különbözeti tárgyakból felvételi vizsgát tartoznak tenni a csak ennek eredményes letétele esetén vételnek fel az említett osztályokba.

A felvételi vizsgák díjmentesok.
A II., V. és VI. osztályba felvételtnek továbbá azok is, kik a polgári leányiskola I., IV. és V. osztályát jó sikerrel végezték s erről bizonyítványt mutatnak fel; továbbá mindazok, kik a felsőbb leányiskola I., IV. és V. osztályaira előirt tárgyakból szabályszerű magánvizsgálatot tesznek. Ezen magánvizsgálatok letehetésére a felsőbb leányiskolák miniszteri biztosához czímzett a a felsőbb leányiskola igazgatóságánál beadandó folyamodványban engedélyt kell kérni. A magánvizsgálatokért a szabályzatban előirt díjak (60—10) fizetendők.

A felvételi és magánvizsgálatok junius 28-án és augusztus 31-én tartanak.

A felvételi már azon iskolai év bofojzettek lehet folyamodni s az igazgatóság folyó év junius 15-ig jelentkezőket előjgyezsbe veszi.

Minden tanuló évenként beiratási díjban 5 koronát, könyvtár díjban 2 koronát és az orozagos tanítói nyugdíj intézethez való hozzájárulás fejében 6 koronát, ifjusági segélyalapra 2 koronát tartozik fizetni.

Az évi tandíj összesze 60 korona, mely félévénként, évnegyedenként vagy havonként előre fizetendő.

Tanúrok, tanítók, lelkészek, továbbá Marosvásárhely szab. kir. város szolgálatában álló egyének gyermekei tandíjmentesok, állami és idegen törvényhatósági alkalmazottak gyermekei fél-tandíjat fizotnek.

A rondes beiratás szeptember 1—3. napjain történik; az iskolai év szeptember 5-én nyitattik meg, a rondes tanítás pedig szeptember 7-én veszi kezdetét.

Megjegyeztetik, hogy a német és francia nyelv az I. osztálytól kezdve kötelező.

Rendkívüli tárgyaknak, mint pl. angol, olasz és latin nyelvnek, festésnek stb. tanítatásáról a városi tanács szivesen gondoskodik, ha ezekre a tanulók kellő számban jelentkeznek.

Végül a vidéken lakó szülők és gyámok figyelmeztetnek, hogy gyermekeik illetve gyámoltjaik olhelyezése iránt az igazgatóságot idejekorán, legkésőbbben azonban folyó év augusztus 1-ig keressék meg, az igazgatóság a gyermekek elhelyezéséről is kellő körültekintéssel gondoskodni fog.

Addig is míg a felsőbb leányiskola és az ezzel egybekötendő internátus részére megfelelő új épület emeltetnék, a városi tanács az esetre, ha a vidéki és internátusban elhelyezést óhajtó tanulók száma a buszanötöt eléri, ideiglenes internátus beállításáról, annak kellő vezetéséről, a növendékek hatályos felügyelőtől és ellátásáról gondoskodni fog.

Egyebekben minden, a felsőbb leányiskolára vonatkozó bővobb fölvilágosítást a leányiskola igazgatósága adja meg.

Marosvásárhely szab. kir. város tanácsának, 1908. évi május hó 30-án tartott üléséből.

Dr. Bernády György s. k., polgármester.

